

2025-05-14

Mottagare:
Klimat och näringslivsdepartementet
Energienheten, Säker tillförsel och marknader
Epost: kn.registrator@regeringskansliet.se
Kopia: Simon.engelhardt@regeringskansliet.se

Ärende: KN2024/01496

Uppföljning angående Ei och SvK inställning för ledningsdragning Vaxmyra

Undertecknad skickade den 7 februari 2025 in ett yttrande med bilagor till Klimat och näringslivsdepartementet. Energimarknadsinspektionen (Ei) och Svenska kraftnät (SvK) har på bl.a. detta yttrande därefter svarat Klimat och näringslivsdepartementet enligt:

1. Epost-svar från Ei genom analytiker Axel Gunnarsson den 25 februari 2025 (ämne KN2024/01496)
2. Svenska kraftnäts yttrande genom biträdande chefsjurist Li Axrup den 28 mars 2025 "*Angående överklagat beslut om beviljad nätkoncession för linje för en 420 kV luftledning mellan Odensala och Överby – KN2024/01496*"

Undertecknad tackar för möjligheten att svara på ovanstående två yttranden inkomna från Klimat och näringslivsdepartementet (epost den 2025-04-28).

Hans Barring
Ombud Naturskyddsföreningen Väsby
Lövstavägen 55
194 42 Upplands Väsby
Epost: Hans.barring@gmail.com
Telefon: 073 217 63 00

Bemötande inställning

Vad myndigheter inte tycks ha förstått är att de är på god väg att tillsammans med ett fåtal intressenter konvertera Upplands Väsby till ett oattraktivt storskaligt produktions- och industrilandskap. Påvisade allvarliga felaktigheter och felbedömningar som ligger till grund för Ei's koncessionsbeslut har Ei nu haft chans att motivera, men gör inte det. Svenska kraftnät lämnar å sin sida allttjämt felaktig och ofullständig information om sin negativa påverkan. Ei's beslut att tillåta SvK att bygga sin nya 420 kV kraftledning sicksack förbi och precis utanför Vaxmyra odlingslottområde måste ändras för att inte oersättliga natur-, kultur- och hälsovärden ska spolieras. Svenska kraftnät har sin ledningsgata sedan decennier – och till allas fulla medvetande – redan utpekad och beredd genom en rakare och betydligt mindre skadlig dragning genom Vaxmyra odlingslottområde. Det måste finnas en rimlighetsbedömning i juridiska beslut som har mycket stora konsekvenser, oavsett vilken geografisk yta de inverkar på. Att i detta läge tillstyrka Ei's koncessionsbeslut gällande SvKs befintliga ledningsgata och negligera detaljplanen för Vaxmyra är inte rimligt. Framför allt inte när såväl tunga remissinstanser som existerande områdesbestämmelser föreskriver fullständig framkomlighet för ledningsägaren ifråga genom Vaxmyra odlingslottområde och när kraftbolaget i andra sammanhang köpt in hela åretruntboende fastigheter.

Bild 1. Vaxmyra ängar, april 2025. Ett mycket vackert och ursprungligt landskap som såväl SvK som Ei totalt negligerar. Hästhagar sommartid, uppskattad för skidåkning vintertid redan vid ringa snötillgång. Rakt fram och till höger i bilden har Ei bryskt gett SvK koncession att placera två av sina gigantiska hörnstolpar för att kunna anlägga sin nya kraftledningsgata sicksack utanför odlingslottområdet. Skogsbrynet till höger i bild avverkas och ersätts av en ny ledningsgata. Det är ett oacceptabelt intrång i en av Upplands Väsby's sista kvarvarande vackra naturmiljöer med bl.a. påvisat mycket höga naturvärden. Foto: föf.

Felaktigheter angående kraftledningskorridor utanför Vaxmyra odlingslottområde

SvKs argumentation kring Vaxmyra är skev. Kraftbolaget har från början (2017) fastnat vid sin egen bedömning. Därefter har SvK på alla sätt fört en ensidig och vilseledande argumentation för att gynna sin enskilda sak och enklaste framkomlighet i landskapet. Fortfarande utelämnas flera centrala fakta av SvK, sedermera Ei, vilket är utomordentligt allvarligt:

- 1. Detaljplanen** för Vaxmyra anger att **1)** där är kraftledningskorridor för nya högspänningsledningar redan utpekad och **2)** att ingenting där får hindra uppförande av ny kraftledning. SvK söker på ett märkligt sätt överrida dessa faktum och påstår falskeligen att de har utrett detta. Vad SvK har gjort är en subjektiv intern "bedömning" vilket framgår i åberopade samrådshandlingar (SvK 2019) och som de därefter ensidigt argumenterar efter, trots flera parter påpekanden om de negativa konsekvenserna för bl.a. natur, miljö och människors hälsa av att bygga sicksack utanför odlingslotterna. SvKs refererade MKB handlingar är följaktligen felaktiga (t.ex. SvK Bilaga 3, 2023). Vidare, SvK anger till Ei 2024-02-01 felaktigt ett gammalt yttrande från Upplands Väsby kommun (2019-12-02). Yttrandet som vid tidpunkten gällde från Upplands Väsby kommun var från 2023-11-13 (Bilaga 1 denna skrivelse). I detta pekar kommunen tydligt ut att kraftledningen ska dras genom koloniområdet. Datumen är sådana att SvK inte ska ha kunnat missa kommunens yttrande. SvK väljer ändå såväl 2024 som 2025 att referera till detta gamla och övergripande yttrande som passar SvKs argumentationslinje. I sammanhanget bör nämnas att det enligt Mb 29 kap 5 § är brottsligt att uppge oriktiga uppgifter eller undanhålla uppgifter som är av betydelse för att myndigheter ska kunna vidta åtgärder till skydd för miljön.
- 2. Odlingslottområdet är redan förberett** för 400 kilovolts (kV) luftledning. (Se referenser och Bilagor i yttrande 2025-02-07). SvK bekräftar också att en 400 kV ledning skall anläggas.
- 3. Detaljplaneförenlighet.** Ei konstaterar att SvKs 400 kV ledning är förenlig med alla detaljplaner och områdesbestämmelser inom utredningskorridoren. Slutsatsen är att detaljplanen för Vaxmyra där kraftledningskorridoren är inplanerad och utpekad skall gälla (styrkt av Ellagen 2 kap §14). Men Ei frångår sitt eget ställningstagande gällande just Vaxmyra odlingslotter. Antingen för att de inte har förstått vad de skriver gentemot olika parter, eller för att de omotiverat tillmötesgår och tillskyndar SvKs skadliga sicksackdragning utanför odlingslotterna.
- 4. Den miljömässiga helhetsbedömningen brister.** I sitt remissvar visar SvK på en samlad ledningsdragning med Trafikverkets ledning sicksack utanför odlingslotterna. Däremot redogör SvK inte de samlade miljökonsekvenserna av flytt av bägge kraftledningarna trots att SvK är skyldig att göra en samlad och tydlig redovisning av konsekvenserna av sitt exploateringsföretag. På grund av sicksackdragningen av SvKs kraftledning förbi Lövsta, Vaxmyra och Långtomten förvärras högst avsevärt den negativa miljöpåverkan jämfört med att följa befintlig ledningsgatas rakare dragning. Som en följd av vilseledande argumentation från SvK gör inte heller Ei en korrekt bedömning i sitt koncessionsbeslut av de samlade miljöeffekterna (kumulativa miljöeffekter) från flytten av bägge ledningarna in i orörd och skyddsvärd skogsmark. Se vidare nedan.

5. **Nya naturvärden påvisade.** I april 2025 genomförde Naturskyddsföreningen en exkursion i skogen som är snitslad av SvK. Innanför SvKs snitsling kunde de höga naturvärdena återigen styrkas med nya artfynd som visar på lång kontinuitet av barrnaturskog (bl.a. rynksinn och ullticka, rödlistade som sårbar resp. nära hotad). Skogen direkt intill nuvarande ledningsgata (ledningsgator) uppfyller sedan länge krav på bevarande och skydd mot exploatering enligt EU-lagstiftning (Naturtyperna 9010 samt 9050, enligt Art- och habitatdirektivets bilaga 1). Se vidare NVV Rapport 7168 december 2024, samt omfattande tidigare yttranden av förf. i detta ärende.
6. **Sicksackdragningen skapar större sår i landskapet än en rakare sträckning.** SvK bortförklarar sin påverkan på ett betydligt större landskapsområde med att de drar sin ledning ”i en rak sträckning norr om kolonistugorna”. Detta är en grov förenkling av fakta. Bild 2 nedan visar med all önskvärd tydlighet att nya sträckningen är allt annat än rak genom området. Verkligheten på plats förstärker också problematiken av sicksack-dragningen förbi Vaxmyra. SvKs nya ledningsgata och intrång i landskapet blir som en följd minst sagt omfattande. (Refererar till bilder i tidigare svar).

Bild 2. SvKs byggnation utanför odlingslottområdet är i verkligheten en sicksackdragning i skogs- och hagmark utanför de gamla gårdarna Lövsta, Vaxmyra och Långtomten. Notera att SvKs ledning ritas som en tunn grön linje medan Trafikverkets betydligt mindre kraftledning ges en tydlig röd färg. Ett träffande exempel på undermålig detaljeringsgrad som SvK redovisar i många kartor. Bildkälla: SvK 2025-03-28.

7. **Nya kantzoner och kanteffekters inverkan på naturskogen har inte beaktats överhuvudtaget.** Sicksackdragningen medför mer avverkning av naturskog (skog med mycket gamla granar och tallar) än vad som annars kommer att ske. Avverkningen innebär dessutom nya och betydligt längre kantzoner. Dessa innebär i sin tur negativ påverkan (kaskadeffekter) djupare in i bl.a. nyckelbiotopen liksom hela den skyddsvärda kalkbarrskogen och hällmarkstallskogen. Den bredare kraftledningsgatan, skogsavverkningarna och dess följd effekter medför att fragmenteringen, liksom barriäreffekterna i bl.a. den skyddsvärda naturskogen och hagmarkerna kring Vaxmyra ökar. Alltså tvärtemot det som SvK lögnaktigt påstår i en rad skrivelser, t ex att det ”bara är ett fåtal träd som påverkas” (SvK Bemötande 3 till Ei, 2024-04-30, Ei 2023/100830).
8. **Felaktigt redogjorda intrång inklusive verklighetsfrämmande ”skyddsåtgärder”.** Det negativa intrånget i skogsmarken är omfattande och skadligt för både miljö och hälsoaspekter i det uppskattade natur- och friluftsområdet. SvK har hängt upp snitslar i skogsmarken på ena sidan av

kommande kraftledningsgata. Dessa utgör enligt SvK grund för beräkning av kraftledningsgatans intrång i skogsmarken och "underlag för kommande värdering". Vilken typ av "värdering" och "värden" avser SvK? Vidare, den andra sidan av Ei beslutad ledningsgata är inte snitslad av SvK och ska alltså inte värderas av SvK? Vem ska då göra det? Ska Trafikverket tvingas förlägga sin ledning där ute i skogsmarken? Det betydligt högre markanspråket än vad som redovisas av SvK för att exploatera skogs- och hagmarken utanför Vaxmyra kvarstår, liksom ett antal andra frågor som en följd av SvKs otydliga redovisningar av sitt kraftledningsprojekt genom området, som de på ett oacceptabelt sätt ändå begär högsta rådighet över genom tillstyrkt koncession. Man kan på god grund konstatera att flera myndigheter inte förstått vad intrånget de facto innebär i praktiken.

9. Lokaliseringen och byggnationen utanför koloniområdet förstör viktiga geologiska värden.

Korridorsvalet med sicksackdragning skapar så pass stor negativ påverkan på miljön enbart från själva byggnationen att den måste beaktas och analyseras i en betydligt tidigare fas av hela den nu pågående processen. Till skillnad från det platta odlingslottsområdet så finns det t.ex. ingen tillfartsväg till bl.a. de kuperade ytor där SvK tänker sig anlägga sina stolpar. Byggnationen norr om koloniområdet försvaras t.ex. av svårtillgängliga bergknallar (Bild 3 och 4) och skyddade de Geer moräner. Denna lokalisering och tillhörande byggnation kommer att förfula och påverka landskapet högst avsevärt, vilket SvK varken i MKB eller senare tillfyllest redovisat.

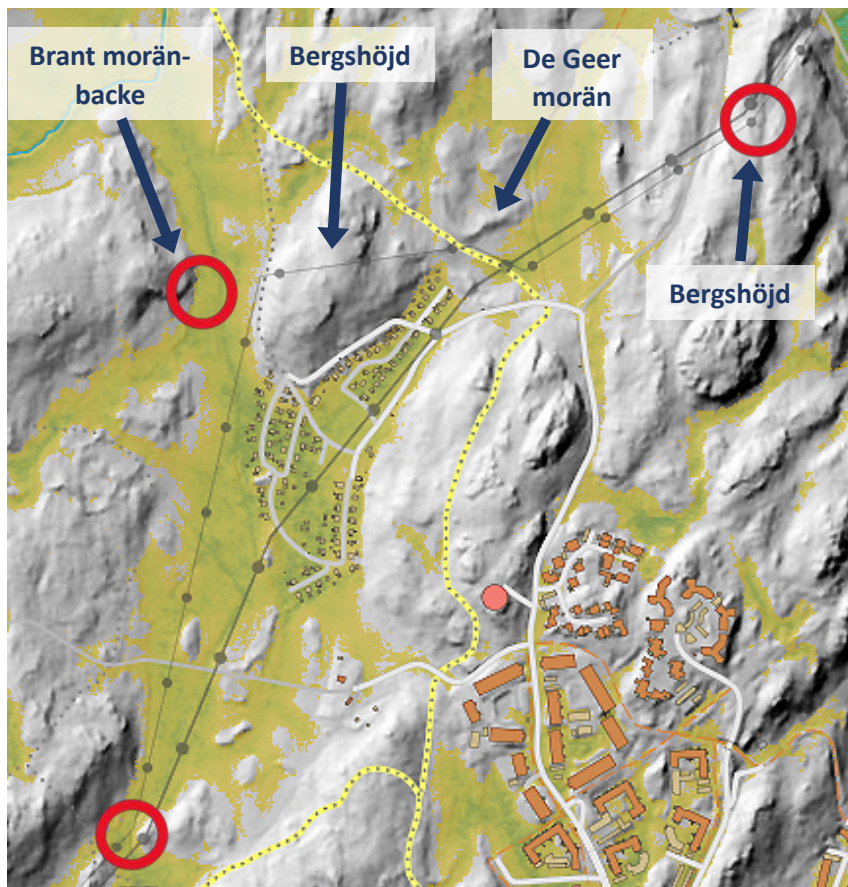

Bild 3. Vaxmyra och nuvarande kraftledningsdragningar. De gråa och skuggade partierna är bergshöjder respektive branter. Cirklarna markerar områden där SvK tvingas bygga sina gigantiska hörnstolpar (s k stubbar) för att genomföra sin sicksack-korridor utanför odlingslotterna. Bildkälla: Skogsstyrelsen.

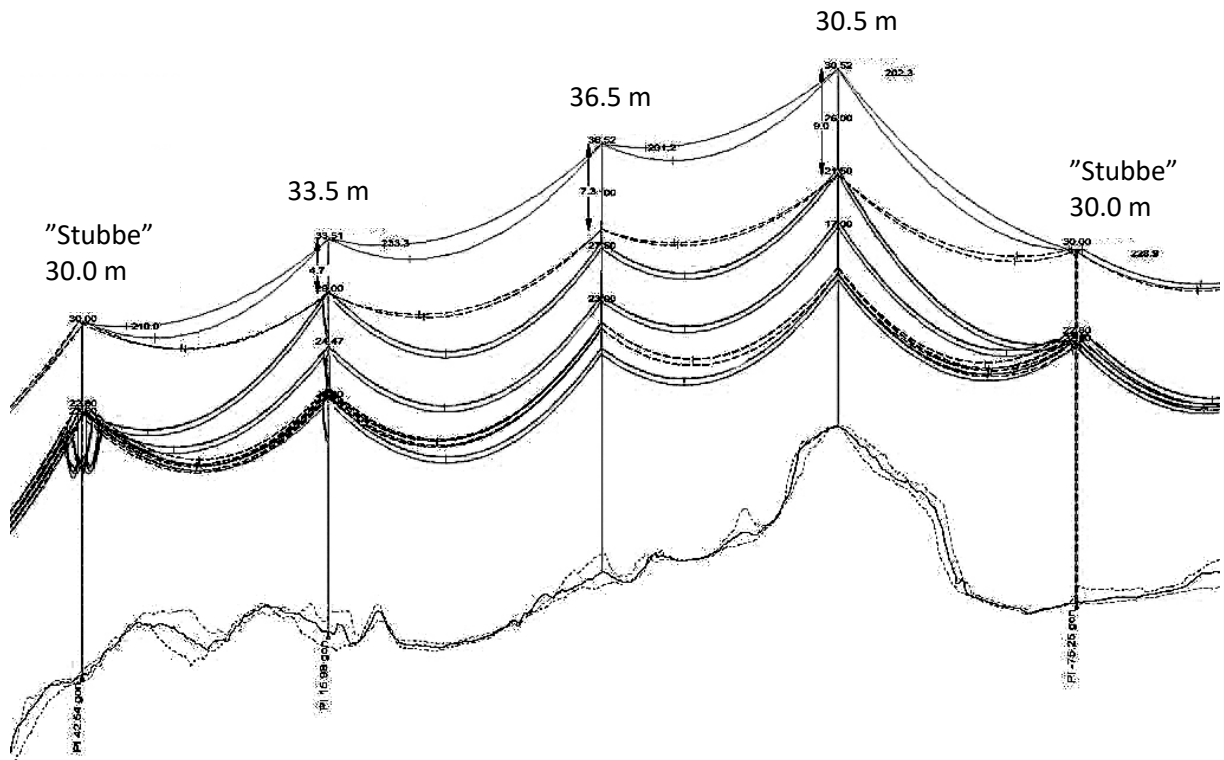

Bild 4. SvK projekteringskiss, landskapsvy som visar på det kuperade landskapet från öst till väst vid passagen norr om Vaxmyra enl. SvKs nya koncession. De nya stolparnas höjd är angivna av SvK. Avståndet mellan stubbarna är ca 800 m. Av bilden kan utläsas att dessa kraftledningsstolpar kommer framträda på ett mycket påtagligt sätt i landskapet. Bildkälla: SvK 2024-04-30 "Bemötande 3 samt kompletterande info".

10. Trädsäkring kring stolpar och stag kommer förstöra idag orörd natur. SvK anser att uppförandet av fler stolpar, bl.a. tre kostnadskrävande gigantiska hörnstolpar (s k "stubbar"), för att bygga den längre sträckan sicksack runt koloniområdet är motiverat. Orsaken är att SvK lögnaktigt hävdar att de inte kommer göra åverkan på de skogliga värdena utanför koloniområdet (SvK skrivelse 2024-10-22 med flera). Av SvKs handlingar framgår dock t.ex. att skötseln runt samtliga dessa stolpar förr eller senare kommer att betinga potentiellt negativ påverkan (12:6 samråd) på intilliggande oexploaterad skogsmark utöver skötseln i själva ledningsgatan. Varför inte göra rätt från början och nyttja den befintliga kraftledningsgatans raka dragning över odlingslotterna (eventuellt med två kompaktstolpar)? SvK påstår istället att "bolaget har åtagit sig skydds- och hänsynsåtgärder i tillräcklig omfattning" (2025-03-28). Trovärdig beskrivning saknas dock alltjämt.

11. Begreppsförvirring kring friluftsliv. Såväl SvK som Ei nyttjar fortfarande begreppen friluftsliv och närrekreation felaktigt (se definitioner och ref. i förf. yttrande 2025-02-07). Privat närodling i ett odlingslottområde kan varken hänföras friluftsliv eller närrekreation vilket såväl Ei som SvK felaktigt gör. Detsamma gäller deras användning av "fritidsområde" respektive "rekreationsområde". Sammantaget gällande bl.a. det rika och regionalt viktiga friluftslivet (allmänhetens folkhälsa) felbedömer alltså SvK (2024-10-22) sin grava påverkan på de *riktiga friluftslivsvärdena* och hävdar bl.a. att allmänhetens folkhälsa inte är motiv för fortsatt lokalisering i SvKs befintliga ledningsgata genom koloniområdet.

12. Ei felbedömer totalt den generella påverkan på skog och mark. Ei skriver att, "den ansökta sträckningen, där ledningen går runt Vaxmyra koloniområde i föreslagen sträckning genom breddning av Trafikverkets befintliga ledningsgata, är lämplig. Detta för att minimera påverkan på miljön i opåverkad mark och på människors hälsa." Men det är ju just detta den ansökta sträckningen gör! Den påverkar i allra högsta grad opåverkad skogs- och hagmark! Dito människors hälsa då den förstör mycket viktiga värden för upplevelsen av landskapet och friluftslivet året runt!

Det är ju odlingslotterna som är påverkad mark inte den närliggande naturskogen. Eller hur ser Klimat och näringslivsdepartementet på graden av påverkan då man jämför intakt naturskog med ett odlingslottområde ovan vilken en stor kraftledningsgata sedan länge redan funnits?

13. Ei felbedömer totalt specifika naturvärden. Ei skriver att, "de mest skyddsvärda svamparna är de som är på störst avstånd från ledningsgatan". Detta är som tidigare påpekats också fel. Ei underlåter dock att ta upp frågan utan hänvisar till att ingenting har ändrats i sak.

Sådana här skriftliga uttalanden från Ei, som de bägge ovan, kan tolkas som att Ei inte har erforderliga kunskaper och kännedom om markerna de beslutar om.

14. Argumentationen för magnetfältpåverkan vid Vaxmyra är fel. SvK skriver i sitt Bemötande 1 2024-02-01: "För korttidsexponering har Strålsäkerhetsmyndigheten ett referensvärde (100 μ T) för allmänhetens exponering. Under de största luftledningarna (400 kV) ligger magnetfältet normalt på 10-20 μ T, vilket är långt under referensvärdet. Vid ny- och ombyggnation utformas ledningarna för att inte överskrida det referensvärde som framgår i Strålsäkerhetsmyndighetens allmänna råd om exponering för elektromagnetiska fält på 100 μ T. Svenska kraftnäts utredningsnivå vid planering av nya ledningar innebär att långsiktig exponering för magnetfält normalt inte ska överstiga 0,4 μ T på platser där barn vistas under lång tid vid bostäder, skolor och förskolor. Samma försiktighet gäller alltså inte för arbetsplatser, verksamheter eller djur."

I överensstämmelse med vad som SvK sluter sig till i sitt Bemötande 1 kan följande konstateras: Odlingslotterna har redan idag en magnetsfältpåverkan från befintlig 220 kV ledning. Varken de befintliga byggnaderna i Vaxmyra koloniområde eller den användning av marken som detaljplanen för Vaxmyra i övrigt tillåter utgör sådana miljöer där barn varaktigt vistas, vilket skulle vara motiv för en mer strikt tillämpning av 0,4 μ T gränsvärdet. Det magnetfält som en 400 kV ledning direkt över dessa odlingslotter alstrar kan därför rimligen inte påstås begränsa nyttjandet. Därmed faller ett av de tyngsta argumenten som SvK sedan 2019 nyttjat för att förlägga hela sitt ledningspaket i en sicksackdragning i landskapet utanför odlingslottområdet.

15. Teknikval bör studeras vidare. Att övergå till markkabel kan visa sig positivt och rimligt ur en rad aspekter och bör utvärderas ytterligare. Under tecknad ber att bli informerad av utvecklingen i detta projekt även i denna fråga.

Korridorsval och lokalisering är dock i detta skede en fullständigt avgörande fråga för detta projekts inverkan. Ovanstående punkter visar att nuvarande koncession behöver ändras vid Vaxmyra för att sammantaget vara i proportion och rimlighet med 2 kap. 6 § miljöbalken.